

Pääkirjoitus

Hoitotiede edistämässä näyttöön perustuvaa hoitotyötä

Maailman terveysjärjestö WHO (WHO 2016) korostaa strategiassaan (Hoito- ja kättilötyön vahvistaminen 2016–2020), että eri maiden tulisi investoida enemmän näyttöön perustuvan hoito- ja kättilötyön kehittämiseen. Tämä edellyttää poliittista tahtoa sekä korkeimmissa päättävissä elimissä että kansalaisyhteiskunnan tasolla. WHO kehottaa eri maita kehittämään ja tukemaan hoito- ja kättilötyön interventioita, jotka parantavat muun muassa palvelujen saatavuutta erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille. Voisimmeko Suomessakin ottaa todemmin tuon kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuden vaikuttaa asioihin. Kerrotaan rakennustyömaalla olevista työntekijöistä, joista toinen kertoi ohikulkijalle kantavansa tiiliä ja toinen rakentavansa katedraalia. Jokainen hoitotyöntekijä, opettaja, johtaja, asiantuntija ja tutkija voi olla kehittämässä hoitotyötä paremmaksi ja vaikuttavamaksi. Hoitotiede voi tarjota tähän työhön merkittävän kontribuution.

Syksyn 2017 Hoitotiede-lehden teemaksi olemmekin valinneet näyttöön perustuvan toiminnan (myöhemmin NPT). Neljä ensimmäistä artikkelia linkittyy erityisesti näytön asteen arviointiin, hoitotyön suosituksen laadintaan sekä kirjallisuuskatsauksiin hoitotieteessä. Ensimmäisessä artikkelissa Voutilainen ja Härkänen nostavat esille päivänpoltavan kysymyksen hoitotyön interventioiden vaikuttavuuden tutkimuksesta. Esimerkkien kautta kirjoittajat kuvaavat ansiokkaasti efektikokojen laskemista ja käyttämistä meta-analyysseissa, joita hoitotieteessä on tähän mennessä toteutettu vielä melko vähän. Artikkelit kannattaakin ottaa talteen sen ketterien ohjeistusten takia. Olisi tärkeää, että lähitulevaisuudessa saisimme lukea enemmän meta-analyysseja interventioiden vaikuttavuudesta. Tämä toki edellyttää, että alallamme julkaistaan riittävä määrä interventiotutkimuksia, joiden tuotamaa tietoa voidaan yhdistää. Effektikokojen raportoinnista pitäisikin tulla osa hoitotieteen tutkijoiden rutiinia alkuperäistutkimuksissa (Floyd 2017).

Toinen artikkeli kuvaa kansallisen näyttöön perustuvan hoitosuosituksen laatimisprosessia kansainvälisen suosituksen pohjalta sekä prosessiin liittyviä haasteita. Esimerkkinä toimii aikuispotilaan painehaavojen ehkäisy ja tunnistaminen. Vuosittain Suomessa syntyy painehaavoja jopa 85 000, ja arvioiden mukaan yli puolet niistä jää tunnistamatta. Merkillepantavaa on, että uuden tiedonhaun ja näytönastearvioinnin kautta nostettiin kaksi merkittävää kansallista suositusekettä kansainvälisen suosituksen rinnalle: ihon ja kudosten arviointi sekä painehaavan hoitotyön kirjaaminen. Tämänkin hoitotyön suosituksen toivoisi toteutuvan kaikissa terveydenhuollon yksiköissä.

Kolmannessa ja neljännessä artikkelissa raportoidaan kirjallisuuskatsauksia, jotka parhaimmillaan tuottavat näyttöön perustuvaa tietoa käytännön hoitotyöhön. Koivunen tutkimusryhmänsä kanssa tutkivat katsauksessaan, millaiset ruokailukäytännöt edistävät potilaan toimintakykyä ja kuntoutumista sairaalan vuodeosastolla. Katsaus osoitti, että ruokailun merkitys ihmistä kokonaisvaltaisesti kuntouttavana tekijänä tulisi ymmärtää syvemmin ja yksilölliset ruokailukäytännöt tulisi liittää saumattomasti osaksi yksilöllistä hoitoa. Saukkonen kollegoineen kuvasivat katsauksessaan syöpöpotilaan ja hänen perheensä kokemuksia selviytymistä edistävistä tekijöistä palliatiivisen hoidon aikana. Katsauksen mukaan muun muassa rohkeuden ja voiman löytyminen, oman tarinan luominen, perheen sisäisten suhteiden tasapaino edistivät selviytymistä. Selviytymistä edisti myös ammattitaitoinen ja oikea-aikainen palliatiivinen hoito, johon kuuluivat muun muassa avoin keskustelu ja rehellisen tiedon saaminen sekä kuunteleva vuorovaikutussuhde.

Lehden kaksi viimeistä artikkelia ovat laadullisia tutkimusraportteja, joiden anti NPT:aan on ilmeinen niiden uutuusarvon takia. Myllymaa tutkimusryhmineen kuvaavat äitien kokemuksia keskosvauvan imeytyksestä vastasyntyneiden teho-osastolla ja

kotiutumisen jälkeen. Imetysohjaus kuuluu näyttöön perustuvaan hoitotyöhön vastasyntyneiden teho-osastolla. Tutkimuksen mukaan äidit kokevat imetyksen merkitykselliseksi ja he pyrkivät aktiivisesti ja ohjauksen tuella imetykseen vauvan voinnin ehdoilla. Keskosvauvan imetykseen liittyy kuitenkin monia haasteita ja osa äideistä koki imetyksen epäonnistumisen. Vastasyntyneiden teho-osaston hoitohenkilökunnalla onkin tärkeä rooli imetysohjauksessa, mutta myös äidin emotionaalisessa tukemisessa, mikäli imetyks ei jostain syystä toteudu. Keskosvauvojen vanhempien monipuolisen osallisuuden tukemisen sairaalassa on osoitettu vahvistavan sekä vanhempien mielen hyvinvointia että lapsi-vanhempi-vuorovaikutusta sekä lisäävän kustannussäästöjä vastasyntyneiden tehohoidossa Yhdysvalloissa (Melnik & Feinstein 2009).

Keskinen kollegoineen ovat tutkineet lapsen kuoleman kokeneiden läheisten kertomaa surua analysoimalla Facebook-ryhmässä jaettuina runoina. Tutkimustulosten mukaan läheiset kuvaavat runojen avulla lapsen kuoleman tuomia vaikeuksia, surussa eteenpäin auttavia asioita, kuolleeseen lapseen yhteyden kokemista ja kuolleen lapsen elämän jatkumista taivaassa. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että läheisillä tulisi olla mahdollisuus käsitellä omaa suruaan haluamallaan tavalla ja terveydenhuollossa on tärkeää tuoda esille erilaisia tapoja ilmaista surua, kuten juuri runous tai muut taiteen keinot.

Tämän Hoitotiede-lehden lopussa julkaistaan kutsu lähettää käsikirjoituksia vuoden 2018 joulukuun teemanumeroon, jonka aiheen on päättänyt Hoitotiede-lehden toimittuskunta. Teemanumero keskittyy *hoitotieteelliseen tutkimukseen ja opetukseen digitalisoituvassa yhteiskunnassa*. Toivomme käsikirjoituksia alkuperäistutkimuksista, kirjallisuuskatsauksia ja/tai menetelmäartikkeleja ajankohtaisesta digitalisaatio-teemasta.

Toinen innostava ilmoitus tässä lehden numerossa on ennakkokutsu XV Kansalliseen hoitotieteelliseen konferenssiin, jonka Hoitotieteiden tutkimusseura HTTS r.y. järjestää yhdessä Åbo Akademin kanssa. Kannattaa merkitä päivämäärä kalenteriin 26.–27.9.2018 ja antaa konferenssin teeman ohjata alkanutta syksyä: Ihminen keskiössä terveydenhuollossa ja hoitotieteessä.

Tampereella 2.8.2017

Katja Joronen ja Anja Rantanen

LÄHTEET:

- Floyd J.A. (2017) A descriptive study of effect-size reporting in research. *Journal of Advanced Nursing* **73**(6), 1467–1481.
- Melnik B.M. & Feinstein N.F. (2009) Reducing hospital expenditures with the COPE (Creating Opportunities for Parent Empowerment) program for parents and premature infants: an analysis of direct healthcare neonatal intensive care unit costs and savings. *Nursing Administration Quarterly* **33**(1), 32–37.
- WHO. (2016) The global strategic directions for strengthening nursing and midwifery. http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/global-strategic-midwifery2016-2020.pdf?ua=1 (2.8.2017)